

Bryssel 13.5.2013
COM(2013) 279 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Atlantin alueen meristrategiaa koskeva toimintasuunnitelma

Älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun toteuttaminen

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Atlantin alueen meristrategiaa koskeva toimintasuunnitelma

Älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun toteuttaminen

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

1. JOHDANTO

Meritaloudessa ja merenkulkualalla, jotka yhdessä muodostavat niin kutsutun sinisen talouden, on mahdollista luoda Eurooppaan 7 miljoonaa työpaikkaa vuoteen 2020 mennessä. Työpaikkoja syntyy sekä kehittymässä oleville aloille, kuten avomerellä tapahtuvaan uusiutuvan energian tuotantoon, että elvyttämällä perinteisiä meriteollisuuden aloja. Atlantin alueella voi olla merkittävä osa tämän ”sinisen kasvun” toteuttamisessa. Samaan aikaan on kuitenkin tarpeen turvata Euroopan laajimman ja tärkeimmän ekosysteemin ympäristön ja ekologian tasapaino tulevia sukupolvia varten.

Sen vuoksi tässä toimintasuunnitelmassa esitellään tutkimustoimintaa ja investointeja koskevat prioriteetit, joiden pohjalta sinistä taloutta on tarkoitus edistää Atlantin alueella. Atlantin rannikolla sijaitsevat viisi jäsenvaltiota¹ ja niiden alueet voivat tukeutua toimintasuunnitelmaan luodakseen kestävää ja osallistavaa kasvua rannikkoalueilla. Toimintasuunnitelman perustana on komission Atlantti-strategia², ja sitä laadittaessa on toteutettu kuulemisia Atlantti-foorumin puitteissa. Jäsenvaltiot, Euroopan parlamentti, alue- ja paikallisviranomaiset, kansalaisyhteiskunta ja teollisuus ovat voineet foorumin kautta osallistua toimintasuunnitelman kehittämiseen ja etsiä ratkaisuja haasteisiin, jotka koskevat kasvun aikaan saamista, Atlantin alueen hiilijalanjäljen pienentämistä, meren luonnonvarojen kestävää käyttöä, tehokkaita toimia uhka- ja hätätilanteissa ja Atlantin vesialueita koskevan ekosysteemiähtöisen hallintatavan toteuttamista. Foorumi otti huomioon myös palautteen, jota saatiin sidosryhmien kanssa pidetyissä työpajoissa, verkon välityksellä kerätyistä ehdotuksista sekä jäsenvaltioiden ja paikallisviranomaisten esittämistä kannanotoista.

Toimintasuunnitelman ajoitus sopii hyvin yhteen Euroopan rakenne- ja investointirahastoja³ koskevan yhteisen strategiakehyksen laadinnan kanssa. Yhteisen strategiakehyksen aihekohtaisilla tavoitteilla on suuri merkitys Atlantti-strategian kannalta. Etenkin seuraavat tavoitteet ovat merkittäviä:

- nopeutetaan siirtymistä vähähiiliseen talouteen;
- lisätään tutkimus- ja innovointikapasiteettia koulutuksen avulla ja tuodaan teollisuus ja tutkimustoiminta lähemmäksi toisiaan; ja

¹ Espanja, Irlanti, Portugali, Ranska ja Yhdistynyt kuningaskunta.

² KOM(2011) 782, 21.11.2011.

³ Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), Euroopan sosiaalirahasto (ESR), Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto ja Euroopan meri- ja kalatalousrahasto.

- parannetaan muun muassa EU:n matkailualalla ja kalastus- ja vesiviljelyteollisuudessa hyvin yleisten pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) kilpailukykyä.

Toimintasuunnitelmalla on tarkoitus antaa vahva signaali alueille ja yksityissektorille. Niiden olisi alettava miettiä, missä asioissa ne voisivat tehdä yhteistyötä – myös yli valtioiden rajojen – sovittujen ensisijaisten tavoitteiden toteuttamiseksi. Toimintasuunnitelman laatimisprosessissa, joka toteutettiin yhteistyössä viiden Atlantin rannikolla sijaitsevan jäsenvaltion kanssa, on kannustettu sidosryhmiä (muun muassa alueita, satamakaupunkeja ja yksityissektoria) miettimään, miten ne voivat toimillaan kasvattaa sinistä taloutta ja osaltaan edistää Atlantin alueen kestävä kehitystä. Sen odotetaan houkuttelevan lisää investointeja ja yksityissektorin toimintaa siniseen talouteen ja helpottavan siten rannikkoalueiden elvyttämistä Atlantin alueella.

Jotta toimintasuunnitelman toteuttaminen onnistuisi, sitä on tuettava kolmen eri alan toimilla, joiden avulla sinisen talouden mahdollisuudet Atlantin alueella voidaan hyödyntää: on tehtävä kohdennettuja investointeja, lisättävä tutkimuskapasiteettia ja parannettava osaamista:

- **investointi:** investointia on suunnattava innovointiin, tekniseen kapasiteettiin ja älykkään erikoistumisen strategioihin kiinnittäen erityistä huomiota pk-yrityksiin. Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI-rahastot) tehokas hyödyntäminen mainittuihin tarkoituksiin tekee mahdolliseksi kasvua, kilpailukykyä ja työpaikkoja koskevien laajojen tavoitteiden saavuttamisen. Lisäksi saatetaan tarvita infrastruktuuri-investointeja. Esimerkiksi alustekniikka ja meri-infrastruktuurit, kuten satamat ja huvivenesatamat, ovat merkittäviä sinisen talouden tukemisessa. Atlantti-foorumi on kartoittanut niiden potentiaalia uusien palvelujen tarjoamiseen esimerkiksi kasvaville risteilymatkailumarkkinoille ja asennus- ja kunnossapitoasemien järjestämiseen uusille avomerilaitoksille. EU on jo myöntänyt sitä varten huomattavaa taloudellista tukea, muun muassa Euroopan investointipankin täydentävää lainarahoitusta. ERI-rahastot parantavat tulevaisuudessa EU:n rahoitusmekanismien johdonmukaisuutta, mutta rahoitus infrastruktuureihin ja matkailuinvestoinnit on jatkossakin saatava enimmäkseen yksityissektorilta;
- **tutkimus:** valtamerien hallinnointi, meren luonnonvarojen kestävä käyttö ja hallinta, meriturvallisuus ja meriympäristön suojelu (myös suojeltujen merialueiden nimeäminen rannikoille ja avomerelle) edellyttävät paitsi tietoa ja ymmärrystä ekosysteemien toiminnasta ja vuorovaikutuksesta myös mallinnus-, ennakointi- ja ennustusvalmiutta. Tällainen lähestymistapa helpottaa riskien arviointia ja vähentämistä. Se houkuttelee investointeja ja pienentää toimintakustannuksia. Valtamerien havainnointi, kartoitus ja ennusteiden laadinta ovat näin ollen taloudellisen toiminnan kestävä kasvun kannalta ratkaisevan tärkeitä Atlantin alueella. Niiden avulla voidaan myös parantaa ymmärrystä Atlantin merellisistä prosesseista, joilla on merkittävä vaikutus ilmastoomme. Tällaisen tiedon asettaminen laajasti saataville on olennaista. Jatkuvasti saadaan lisää näyttöä siitä, että julkisen sektorin tietojen parempi saatavuus voi merkittäväällä tavalla vauhdittaa innovointia;
- **osaamisen parantaminen:** asianmukaiset taidot omaavan työvoiman puute erällä meri- ja merenkulkuteollisuuden sektoreilla on ongelma, joka on ratkaistava, jotta sininen talous voi saavuttaa täyden potentiaalinsa. Sitä varten

on tarjottava jatkokoulutusta nykyisille työntekijöille ja houkuteltava alalle nuoria. Tämä koskee erityisesti kehittymässä olevia aloja, kuten uusiutuvaa energiaa, mutta myös perinteisempiä aloja, kuten laivanrakennusta, kalastusta, vesiviljelyä ja kala- ja äyriäistuotteiden jalostusta, joilla tarvitaan innovointia, erikoistumista ja mukautumista uuteen teknologiaan kilpailukyvyyn säilyttämiseksi maailmanmarkkinoilla.

2. TOIMINTASUUNNITELMA

Jäsenvaltioiden kanssa käytyjen keskustelujen ja Atlantti-foorumin puitteissa saadun palautteen pohjalta on päädytty seuraavaan toimintasuunnitelmaan, jota olisi toteutettava vuoteen 2020 asti. Toimenpidealueet on suunniteltu siten, että niiden avulla voidaan vastata Atlantti-strategian haasteisiin ja luoda älykästä, kestävää ja yhteiskunnallisesti osallistavaa kasvua ja työpaikkoja. Tämän toimintasuunnitelman ei ole tarkoitus olla tyhjentävä. Se sisältää ohjeellisen luettelon tutkimus- ja investointitoimintaa varten määritetyistä toimenpidealueista, joiden avulla voidaan etsiä ratkaisuja yleisiin haasteisiin. Asianomaiset jäsenvaltiot tekevät jo nyt paljon työtä sekä yksinään että yhdessä meri- ja merenkulutraloutensa kehittämiseksi. Siitä syystä tässä toimintasuunnitelmassa määritetään alat, joilla yhteistyötä on mahdollista lisätä. Kyseisiin ensisijaisiin tavoitteisiin tarttumalla voidaan edistää innovointia, suojella ja parantaa Atlantin meri- ja rannikkoympäristöä, parantaa yhteyksiä ja saada aikaan yhteisvaikutuksia sosiaalista osallisuutta edistävän, kestäväen aluekehitysmallin luomiseksi.

Tällä toimintasuunnitelmalla kehoitetaan yksityissektoria, tutkijoita, alueiden ja valtioiden viranomaisia ja muita toimijoita aloittamaan näiden päätavoitteiden mukaisten hankkeiden suunnittelu.

Päätavoite 1: yrittäjyyden ja innovoinnin edistäminen

Tämän päätavoitteen mukaisia erityistavoitteita ovat:

- *Tiedon jakaminen korkea-asteen koulutusta tarjoavien organisaatioiden, yritysten ja tutkimuskeskusten välillä*

Lisätään Atlantin alueen innovointikapasiteettia **tutkimuksen ja teknologian** keinoin kannustamalla

- (a) jäsenvaltioiden tutkimuskeskuksia, korkea-asteen koulutuslaitoksia ja yrityksiä verkostoitumaan ja tekemään tutkimusyhteistyötä;
- (b) korkea-asteen koulutusta, yrityksiä ja tutkijoita siirtämään tietoa ja näkemyksiä sekä osaamista muun muassa alueellisten, kansallisten ja kansainvälisten merialan klustereiden ja teknologiafoorumien kautta.

- *Atlantin alueen meritalouden kilpailukyvyyn ja innovointivalmiuksien vahvistaminen*

Parannetaan **osaamista** Atlantin alueen perinteisillä toimialoilla kuten laivanrakennuksessa, vesiviljelyssä ja kalastuksessa samoin kuin kehittymässä olevilla sinisen talouden sektoreilla

- (c) toteuttamalla koulutustoimenpiteitä, muun muassa kansainvälisiä ohjelmia sekä kansallisten koulutusohjelmien vastavuoroisen tunnustamisen järjestelmiä;

- (d) lisäämällä tietoisuutta merialan uramahdollisuuksista, saamalla nuoret innostumaan merenkulkukulttuurista ja -ammateista ja poistamalla muita esteitä nuorten ryhtymiseltä merenkulku-uralle⁴ esimerkiksi koulupurjehdusten, korkean teknologian kurssien ja muiden Atlantin alueen yhteisten aloitteiden avulla.
- *Taloudellisen toiminnan mukautumiskyvyn ja monipuolistumisen edistäminen vahvistamalla Atlantin alueen hyödyntämismahdollisuuksia*

Tuetaan **yhteisen kalastuspolitiikan** uudistamista ja EU:n **vesiviljelyalan** elvyttämistä

- (a) kehittämällä parempia monilajimalleja sekä kalastusvälineistöä, -tekniikkaa ja -teknologiaa, jotta voidaan pienentää hiilijalanjälkeä, vähentää merenpohjan vaurioitumista, saaliin poisheittämistä ja sivusaaliita;
- (b) jakamalla tietoa välineistä, jotka parantavat kalastusasioista vastaavien henkilöiden ymmärrystä hallinnollisten toimien vaikutuksesta yhteiskuntaan ja talouselämään sekä ekosysteemeihin;
- (c) tekemällä tutkimusta, jonka myötä voidaan parantaa vesiviljelyn (myös avomerellä harjoitettavan vesiviljelyn) kasvua, tuottavuutta, kilpailukykyä ja ekologista kestävyyttä ja tuotannonalan kykyä vastata markkinoiden tarpeisiin;
- (d) kohentamalla EU:sta lähtöisin olevien kalastus- ja vesiviljelytuotteiden markkina-asemaa parantamalla jalostusta, merkintöjä, jäljitettävyyttä ja sertifiointia.

Päätavoite 2: Atlantin meri- ja rannikkoympäristön suojelu, turvaaminen ja mahdollisuuksien kehittäminen

Tämän päätavoitteen mukaisia erityistavoitteita ovat:

- *Meriturvallisuuden ja turvatoimien parantaminen*

Tehostetaan merenkulkijoiden, rannikkoväestön, omaisuuden ja ekosysteemien **suojaa ja turvallisuutta**

- (e) arvioimalla ja tarvittaessa laajentamalla tulokaslajeja ja haitallisia merieliölajeja koskevia nykyisiä varoitus-, ilmoittamis- ja hallintamekanismeja ja levittämällä parhaita käytänteitä kyseisten uhkien torjumisessa;
- (f) tukemalla Atlantin alueen jäsenvaltioiden aloitteita⁵, kuten riskinarviointeja, koordinoituja hallintamekanismeja ja investointeja uudenaikaisiin laitteisiin, jotka tehostavat asianmukaisella tavalla koordinoitua valmiutta meriuhkien, luonnonkatastrofien, merionnettomuuksien, öljyvahinkojen ja vaarallisten aineiden aiheuttamien vahinkojen sekä laittoman kaupan torjuntaan;

⁴ Merenkulkualan työllisyyttä ja kilpailukykyä käsittelevä erityistyöryhmä esitti 9. kesäkuuta 2011 komissiolle tähän liittyviä suosituksia.

⁵ Nykyisiä aloitteita ovat esimerkiksi huumausaineiden merikuljetusten analysointi- ja torjuntakeskus (MAOC-N) ja Euroopan rajavalvontajärjestelmä (Eurosur), joita koordinoi Euroopan unionin jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtiva virasto (Frontex).

- (g) kehittämällä, testaamalla ja ottamalla käyttöön uutta teknologiaa, joka tehostaa alusten tarkastamista ja parantaa satamien ja laivaliikenteen toimintavarmuutta ja turvallisuutta, kun satelliittien välityksellä ja ilmassa, merellä ja maalla sijaitsevista valvontajärjestelmistä sekä innovatiivisten *in situ* -mittalaitteiden avulla saatavat tiedot nivotaan entistä paremmin yhteen, mikä parantaa merialueita koskevaa tilannetietoisuutta;
- (h) avustamalla merialueita koskevien paikallisten tietopalvelujen tuottamisessa yhteisen tietojenvaihtoympäristön (CISE) puitteissa sovittujen EU:n kattavien normien ja jäsenvaltioiden pilottihankkeissaan saamien kokemusten pohjalta.

– *Merivesialueiden ja rannikkovyöhykkeiden tutkiminen ja suojelu*

Kehitetään **Atlantin valtameren tarkkailu- ja ennustusvalmiutta Euroopassa** nykyisten rakenteiden, foorumien ja mekanismien pohjalta tukemaan EU-politiikan täytäntöönpanoa, pienentämään teollisuuden, viranomaisten ja tutkimuslaitosten kustannuksia, vauhdittamaan innovointia ja vähentämään Atlantin käyttäytymiseen ja ilmastomuutoksen vaikutuksiin liittyvää epävarmuutta

- (a) perustamalla ja pitämällä toiminnassa – olemassa olevia järjestelmiä ja mekanismeja käyttäen – rannikkojen, merenpohjan ja vesien tutkimiseen ja seurantaan tarkoitettu kestävä, yhdennetty ohjelma, joka kattaa EU:n jäsenvaltioiden, syrjäisimpien alueiden ja merentakaisen maiden ja alueiden vesialueet rannikolta syvämerelle;
- (b) kehittämällä valtameren havainnointia ja ekosysteemien seurantaa (merenpohjan kartoitus mukaan luettuna) varten uusia välineitä ja foorumeja, joiden avulla saadaan lisää automaattisesti mitattavia muuttujia, alennetaan havainnointikustannuksia ja nopeutetaan tiedon levittämistä käyttäjille;
- (c) tehostamalla yhteentoimivien meritietojen hallinnointia, luettelointia ja jakelua ja moniresoluutioisen merenpohjakartan laadintaa osallistumalla Euroopan meripoliittisen seurantakeskuksen ja tietoverkon toimintaan;
- (d) luomalla Copernicus-ohjelman meritietopalveluun pohjautuvien rannikkovesiä koskevien ennustejärjestelmien (riskinarvioinnit mukaan luettuina) verkosto.

Osallistutaan **maailmanlaajuiseen ilmastomuutokseen** liittyvien haasteiden ratkaisemiseen tarkoitettujen välineiden ja strategioiden, myös lieventämis- ja sopeutumisstrategioiden, kehittämiseen

- (a) tukemalla sinisen talouden hiilijalanjäljen arviointia Atlantin alueella;
- (b) perustamalla foorumi päästöjen vähentämistä ja energiatehokkuutta koskevien parhaiden käytänteiden jakamista varten;
- (c) kehittämällä yhteistyökumppanuuksia, joiden puitteissa voidaan kartoittaa ja seurata maailmanlaajuisen ilmastomuutoksen vaikutuksia merellä tapahtuvaan toimintaan, merten ekosysteemeihin ja Atlantin alueen rannikkoyhteisöihin, sekä parantamalla ennakointi- ja riskinarviointivalmiuksia.

Edistetään meriympäristön suojelua ja **ympäristön hyvän tilan** saavuttamista Atlantin vesialueilla vuoteen 2020 mennessä⁶

- (d) jatkamalla kansallisten suunnitelmien, OSPAR-yleissopimuksen mukaisten menettelyjen ja Natura 2000 -alueiden toteuttamista, niin että Atlantin Euroopan puoleiselle rannikolle voidaan kehittää suojeltujen merialueiden yhtenäinen verkosto, kun sovitaan hyvistä käytänteistä ja yhteisistä arviointimenettelyistä, jotka voivat olla hyödyksi myös Makaronesian alueelle ja Karibianmerellä sijaitseville syrjäisimmille alueille;
- (e) kannustamalla jäsenvaltioita tiiviimpään yhteistyöhön muun muassa OSPAR-toimien puitteissa esimerkiksi koordinoitujen, yhdistettyjen seurantaohjelmien ja ekosysteemien ennallistamiseen tähtäävien yhteisten toimien toteuttamiseksi.

Arvioidaan Atlantin **ekosysteemien ja biologisen monimuotoisuuden** yhteiskunnallinen ja taloudellinen arvo ja toiminta päätöksenteon tukemiseksi.

Tuetaan jäsenvaltioiden **merialuesuunnittelua ja rannikkoalueiden yhdenmuettyä hallintaa** koskevia prosesseja esimerkiksi levittämällä parhaita käytänteitä ja helpottamalla koordinoitua yli valtioiden rajojen.

– *Meren luonnonvarojen kestävä hallinta*

Parannetaan tietämystä **mineraalien louhinnan** teknisestä toteutettavuudesta, taloudellisesta elinkelpoisuudesta ja ympäristövaikutuksista Atlantin valtamerellä, ja kehitetään ja testataan innovatiivista louhintateknologiaa.

Luodaan perusta kestäväälle, paljon lisäarvoa tuottavalle eurooppalaiselle **meribioteknologiateollisuudelle**

- (a) tutkimalla merenpohja ja arvioimalla sen geeniaines, biologinen monimuotoisuus ja sen tarjoamat raaka-aineet bioteknologiateollisuutta varten ottaen huomioon sovellettavat kansainväliset säännöt ja meriympäristön suojelutarve;
- (b) vahvistamalla tutkimuksen ja teollisuuden välisiä yhteyksiä Atlantin alueella, jotta voidaan kehittää biopankkeja ja löytää markkinoita innovatiivisille merialan biotuotteille (biolääketiede, kudosteknologia, lääkkeit, teollisuusentsyymit), ja suuntaamalla tutkimustoimintaa niiden valmistamiseen tarvittaviin teollisiin prosesseihin.

– *Atlantin alueen meri- ja rannikkoympäristön tarjoamien uusiutuvan energian tuottamismahdollisuuksien hyödyntäminen*

Tarkastellaan tapoja nopeuttaa kestävän, **uusiutuvia energialähteitä hyödyntävän avomerellä tapahtuvan energiantuotannon** käyttöönottoa

- (a) edistämällä Atlantin valtameren Euroopan puoleisten energialähteiden tarjoamien mahdollisuuksien arviointia ja kartoittamista uusiutuvaa avomerenenergiaa koskevien alueellisten älykkään erikoistumisen strategioiden yhteydessä ja määrittämällä, miten laitosten rakentamisen,

⁶

Meristrategiadirektiivin (2008/56/EY) mukaisesti.

käytön ja purkamisen vaikutuksia ympäristöön ja merenkulkuun voidaan lieventää;

- (b) osallistumalla eurooppalaiseen sähkönsiirtoverkkoon, joka mahdollistaa kuormituksen tasaamisen kansallisten järjestelmien välillä ja tarjoaa parempia yhteyksiä offshore- ja onshore-energiantuotannon välillä;
- (c) edistämällä uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamiseen ja ylläpitoon tarvittavan tekniikan tutkimusta, kehittämistä ja esittelyä avomerellä tapahtuvaa tuuli-, aalto-, vuorovesi- ja biomassan energian tuotantoa varten, suolanpoistolaitokset ja monikäyttöiset offshore-lautat mukaan luettuina;
- (d) tukemalla Atlantilla sijaitsevien syrjäisimpien alueiden erityisten geologisten, meri- ja sääolosuhteiden hyödyntämistä, jotta alueet voisivat saavuttaa energiaomavaraisuuden ja päästä hiilidioksidipäästöjen alentamista koskeviin tavoitteisiin.

Päätavoite 3: saavutettavuuden ja yhteyksien parantaminen

Tämän päätavoitteen mukaisia erityistavoitteita ovat:

– *Satamien välisen yhteistyön lisääminen*

Helpotetaan **satamien** kehittämistä sinisen talouden keskuksiksi

- (a) tukemalla infrastruktuurin uudenaikaistamista sisämaayhteyksien ja eri liikennemuotojen yhteentoimivuuden parantamiseksi, alusten satamassakäyntiaikojen lyhentämiseksi muun muassa tarjoamalla maasähköä, varustamalla satamat nesteytetyn maakaasun tankkauspisteillä ja poistamalla hallinnollisten menettelyjen pullonkauloja;
- (b) antamalla satamille mahdollisuus monipuolistaa liiketoimintaa uusille aloille, kuten uusiutuvan avomerienergian tuotantolaitosten ylläpitoon taikka matkailuun;
- (c) analysoimalla ja edistämällä satamaverkkoja sekä eurooppalaisten satamien välistä, saaristoalueiden sisäistä ja Afrikan rannikolle suuntautuvaa lähimerenkulkua Merten moottoritiet -hankkeen kaltaisilla aloitteilla meriliikenteen lisäämiseksi.

Päätavoite 4: sosiaalista osallisuutta edistävän ja kestävän aluekehitysmallin luominen

Tämän päätavoitteen mukaisia erityistavoitteita ovat:

– *Atlantin alueen yhteiskunnallisia haasteita koskevan tietämyksen lisääminen*

Vaihdetaan rannikkoalueiden asukkaiden terveyden, sosiaalisen osallisuuden ja hyvinvoinnin edistämistä koskevia parhaita käytänteitä, ja kehitetään merialueita koskevia tarkoituksenmukaisia ja käyttökelpoisia yhteiskunnallisia ja taloudellisia indikaattoreita, joilla voidaan mitata, vertailla ja seurata sinisen talouden kehityssuuntauksia.

– *Atlantin kulttuuriperinnön säilyttäminen ja edistäminen*

Vähennetään kausiluonteisuutta ja parannetaan pk-yritysten näkymiä monipuolistamalla **meri- ja rannikkomatkailuun** liittyviä tuotteita ja kehittämällä pieniä erikoismarkkinoita investoinneilla, jotka kohdistuvat

- (a) meriurheiluun, venesatamiin ja merelliseen vapaa-ajan toimintaan;
- (b) satamapalveluihin, muun muassa risteilymatkustajille tarkoitettuihin;
- (c) Atlantin rantojen kulttuuri- ja luontokohteiden kartoittamiseen ja mainostamiseen; kyse voi olla esimerkiksi pienimuotoisesta kalastuksesta, paikallisesta ruokakulttuurista ja merellisestä perinnöstä;
- (d) matkailunähtävyyksien, kuten rannikolla sijaitsevien ja vedenalaisten kulttuurikohteiden ja merenkulkuun liittyvien perintökohteiden, jotka ovat arkeologisesti, ekologisesti tai historiallisesti arvokkaita, suojeluun ja entistämiseen⁷.

3. TOTEUTTAMINEN

3.1. Rahoituskanavat

Tämä toimintasuunnitelma on ajoitettu niin, että jäsenvaltiot pystyvät ottamaan huomioon komission kanssa tehtävissä, ennen vuoden 2013 loppua neuvoteltavissa kumppanuussopimuksissa määritetyt ensisijaiset tavoitteet.

- Euroopan rakenne- ja investointirahastojen kumppanuussopimukset vuosiksi 2014–2020 ovat tärkeä rahoituskanava, jota jäsenvaltiot voivat tarvittaessa käyttää toimintasuunnitelman mukaisten ensisijaisen tavoitteiden toteuttamiseen. Kumppanuussopimuksissa olisi yhteistyöalueita määritettäessä otettava huomioon asiaankuuluvat merialuestrategiat, kuten Atlantti-strategia. Kumppanuussopimusten yhteydessä on tilaisuus kartoittaa, mitkä ovat sinisen talouden keskeiset kehitystarpeet ja kehitysmahdollisuudet Atlantin rannikolla sijaitsevilla jäsenvaltioissa ja niiden rannikkoalueilla. Sopimusten avulla jäsenvaltiot voivat myös luoda järjestelyjä, jotka varmistavat ERI-rahastojen ja muiden rahoituslähteiden välisen koordinaation. Kumppanuussopimusten neuvottelemisesta vastaavilla kansallisilla viranomaisilla sekä sopimusten täytäntöönpanoa varten laadittavista toimintaohjelmista vastaavilla viranomaisilla on merkittävä rooli toimintasuunnitelman toteuttamisprosessissa tulevien kuukausien aikana. Ohjelma-alueen tarpeista riippuen toimintasuunnitelma voi olla myös inspiraation lähde toimintaohjelmien laatijoille niin kansallisella kuin aluetasolla.
- Myös komissio voi käyttää toimintasuunnitelmaa ohjenuorana pannessaan täytäntöön suoraan hallinnoimiaan rahastoja, joita ovat esimerkiksi Horisontti 2020, Life+, COSME ja Euroopan meri- ja kalatalousrahaston suoraan hallinnoidut osat. Horisontti 2020 -puiteohjelmasta saadaankin merkittävää tukea toimintasuunnitelman toteuttamiseen, sillä siinä pidetään jo nyt sinistä kasvua yhtenä tulevien vuosien keskeisistä tutkimusaloista. Se voi tukea sinisen kasvun toimintasuunnitelmaa meren monimuotoisen elämän tarjoamien mahdollisuuksien tutkimisessa ja maksimoinnissa, syvänmeren luonnonvarojen kestävässä talteenotossa ja uuden teknologian kehittämisessä valtamerien havainnointia varten. Tämä vauhdittaa tutkimus- ja innovointitoiminnan tulosten hyödyntämistä talouselämässä ja parantaa siten meritalouden ja merenkulkualan sekä meriympäristön tilannetta.

⁷

Tapauksen mukaan Euroopan vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelua koskevan UNESCO:n yleissopimuksen (2001) periaatteiden mukaisesti.

- Oikein kohdennetut julkiset investoinnit voivat – ja niiden pitäisi – saada liikkeelle yksityisiä investointeja ja luoda yritystoimintaa. Jäsenvaltioiden kannattaa ehkä myös lähestyä yksityissektoria kartoittaakseen sen mahdollisuuksia muunlaiseen osallistumiseen ja rahoittamiseen.
- Lisäksi Euroopan investointipankkiryhmä (EIP-ryhmä⁸) on valmiina asettamaan käyttöön rahoitusvälineitään ja asiantuntemustaan tukeakseen hankkeita, jotka sopivat toimintasuunnitelman ensisijaisten tavoitteiden edistämiseen. EIP:n tukea voidaan suunnata sekä julkisen että yksityisen sektorin toimiin, ja se voi olla muodoltaan lainoja, sekarahoitusta⁹ tai teknistä neuvontaa. EIP tarjoaa eri laajuisten toiminnan tukemiseen useita erilaisia rahoitusvälineitä. Se muun muassa myöntää lainoja suoraan tai välillisesti investointien rahoittamiseksi ja tekee EIR:n kautta sijoituksia pääomasijoitusrahastoihin.

Budjettikurin aikana ja tilanteessa, jossa Atlantin alueen viranomaisten on otettava huomioon monia erilaisia kehitystavoitteita, on syytä korostaa, että toimintasuunnitelman toteuttaminen on vapaaehtoista, mutta sen olisi tapahduttava asianomaisten viiden jäsenvaltion kumppanuussopimuksissa määrättyjen toteuttamisprioriteettien mukaisesti. Kaikkien hankkeiden, joita viranomaisille esitetään toimintasuunnitelman perusteella, on täytettävä asianomaisissa rahoitussäännöksissä määritetyt kriteerit. EU:n varojen yhteisen hallinnoinnin periaatteiden mukaisesti päätöksen siitä, hyväksytäänkö jokin tietty hanke vai ei, tekevät toimivaltaiset hallintoviranomaiset.

3.2. Älykäs yhteistyö

Toimintasuunnitelmassa esitellään aloja, joilla jäsenvaltioilla, alue- ja paikallisviranomaisilla ja EU:n toimielimillä on mahdollisuus tehdä tarvittaessa yhteistyötä vastatakseen kestävä kasvun haasteeseen. Kyseinen kollektiivinen työskentely ei luonnollisesti ole kuitenkaan ainoa tapa toteuttaa toimintasuunnitelmaa. Myös kansallisella sekä alue- ja paikallistasolla toteutettavilla erityisillä toimilla ja hankkeilla voi olla tärkeä osa toimintasuunnitelman toteuttamisessa. Tarvittaessa olisi edistettävä yhteistyötä tiettyjen maakohtaisten ohjelmien välillä.

Kohdennettu yhteistyö voi tuoda mukanaan monenlaista lisähyötyä, joista huomattavimpia ovat tiedon, kustannusten, tulosten ja parhaiden käytänteiden jakaminen sekä ideoiden syntyminen uusista yhteistyöaloista. Jäsenvaltiot ja alueet voivat kehittää yhteishankkeita tai muunlaisia lähestymistapoja eri rahoituslähteiden tuella.

Horisontti 2020 -ohjelma ja muut EU:n ohjelmat ja rahoitusvälineet voivat tukea tutkimusyhteistyötä helpottamalla hankkeita, joita ehdottavat julkisten ja yksityisten laitosten yhteenliittymät. Tällaisissa hankkeissa voidaan esimerkiksi testata erilaisia ratkaisuja yleisiin ongelmiin tai vertailla eri tekniikkojen toimivuutta. Espanja, Irlanti, Portugali, Ranska ja Yhdistynyt kuningaskunta osallistuvat jo nykyisin useisiin yhteisiin hankkeisiin, tutkimusverkostoihin, teknologiafoorumeihin sekä terveitä meriä ja valtameriä koskevaan yhteiseen ohjelma-aloitteeseen. Nämä

⁸ Euroopan investointipankki (EIP) ja Euroopan investointirahasto (EIR).

⁹ Sekarahoitus (blending): EIP:n lainarahoitus, jolla täydennetään joko EU:lta tai muista julkisista lähteistä saatuja avustuksia.

järjestelyt tarjoavat jäsenvaltioille yhteistyömahdollisuuden, jota Horisontti 2020 pystyy lujittamaan. Koordinoinnin ja yhteistyön vakiinnuttaminen Euroopan sisällä voisi luoda perustan myös transatlanttisen tutkimusyhteistyön tiivistämiselle.

Yhteiset hankkeet ja toimet eivät rajoitu pelkästään tutkimukseen. Euroopan alueellinen yhteistyö (esimerkiksi Atlantin alueen ohjelman kautta), jota rahoitetaan Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR), on järjestely, jota eri EU-jäsenvaltioiden naapurialueet ja kaupungit voivat hyödyntää yhteistyön tekemiseen ja vastavuoroiseen oppimiseen hankkeissa, joissa tutkitaan mahdollisuuksia yhteisten haasteiden ratkaisemiseen yhdessä. Yhteinen Erasmus -ohjelma tarjoaa mahdollisuuksia koulutusalan kumppanuuksiin.

Yhteistyöhön voi sisältyä myös yhteistoimia tietojen ja hyvien käytänteiden vaihtamista varten. Siihen voivat tarjota puitteet esimerkiksi Copernicus-¹⁰ tai Meriosaaminen 2020¹¹ -aloitteet. Kun ymmärretään esimerkiksi, millä tavalla naapurimaissa tai -alueilla, joissa on samanlaiset meri- tai sääolot, torjutaan rannikkoeroosiota, toiminnasta voidaan saada tehokkaampaa. Kun tiedetään, mikä on toiminut ja mikä ei ole toiminut muualla, vältytään toistamasta samoja virheitä. Hyviä käytänteitä voidaan vaihtaa asiaa käsittelevissä seminaareissa, henkilöstövaihdon avulla tai internet-foorumeilla.

3.3. Tuki

Jotta toimintasuunnitelmaa voitaisiin toteuttaa menestyksekkäästi kansallisella ja aluetasolla, olisi oltava käytössä asianmukainen toteutusmekanismi, joka vahvistaa kansallisten, alueellisten ja paikallisten toimijoiden sitoutumista ja mahdollistaa edistymisen seurannan. Atlanti-foorumista on saatu hyödyllistä kokemusta vuoropuhelun ja koordinoinnin toteuttamisesta. Kun siirrytään eteenpäin toteutusvaiheeseen, on tärkeää jatkaa keskustelua jäsenvaltioiden ja alueiden sekä yksityisen sektorin kanssa. Toimintasuunnitelman toteuttaminen ei riipu ainoastaan julkisesta sektorista vaan myös siitä, missä määrin yksityissektori osallistuu siihen.

Mahdollisen toteutusmekanismin olisi oltava yksinkertainen, tarkasti kohdennettu ja sen olisi perustuttava hyviin käytänteisiin, jotka ovat osoittautuneet menestyksekkäiksi muissa meristrategioissa. Sen olisi

- saatava osakseen poliittinen sitoutuminen ja valvonta;
- lisättävä tietoisuutta toimintasuunnitelmasta ja sen tavoitteista;
- edistettävä yksityissektorin osallistumista;
- mahdollistettava edistymisen arviointi.

Lisäksi sen avulla voitaisiin

- antaa opastusta sidosryhmille ja mahdollisille hankkeiden vetäjille;
- tehdä mahdolliseksi koko Atlantin alueen kattava yhteistyö;
- luoda yhteydet EU:n rahoitusohjelmien hallintoviranomaisiin;

¹⁰ Copernicus, aikaisemmin ympäristön ja turvallisuuden maailmanlaajuinen seuranta (eli GMES), on eurooppalainen satelliittijärjestelmä maapallon seuranta varten (<http://copernicus.eu>).

¹¹ Meriosaaminen 2020 on EU:n aloite, jossa tuodaan yhteen meritietoa eri lähteistä. Sen tavoitteena on auttaa elinkeinoelämää, viranomaisia ja tutkijoita löytämään tietoa ja hyödyntämään sitä paremmin uusien tuotteiden ja palvelujen suunnittelussa sekä oppia ymmärtämään paremmin merten käyttäytymistä (http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/marine_knowledge_2020/index_fi.htm).

- tuoda yhteen mahdollisia hankekumppaneita kehittämään toimintaa, joka vastaisi toimintasuunnitelman mukaisia ensisijaisia tavoitteita;
- määrittää hankkeiden mahdollisia rahoituslähteitä sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla.

Toimintasuunnitelman toteutusmekanismi olisi määritettävä jäsenvaltioita ja sidosryhmiä kuullen ennen vuoden 2013 loppua. Kannustaakseen hankkeiden kehittämiseen ja toteuttamiseen liittyvää tiiviimpää verkottumista ja parhaiden käytänteiden jakamista komissio voi järjestää konferenssin Atlantin alueen sidosryhmille.

4. EDISTYMISEN ARVIOINTI

Toiminnan ylläpitämiseksi vuosina 2014–2020 on tärkeää ymmärtää, miten toimintasuunnitelman toteuttaminen edistää osaltaan EU:n laajempien, työpaikkojen lisääntymistä, kasvua ja kestävyyttä koskevien tavoitteiden toteutumista. On tärkeää tietää esimerkiksi, onko pystytty luomaan kapasiteettia, jolla voidaan todenmukaisesti ennakoida suuria riskejä ja Pohjois-Atlantin kiertojärjestelmän dynamiikan muutoksia, missä määrin Atlantin merenpohjan kriittiset alueet on kartoitettu, onko toimintasuunnitelma tukenut erilaisten uusien ja innovatiivisten tuotteiden ja palvelujen kehittämistä ja parantanut avomeriteollisuuden toiminta- ja riskinhallintaympäristöä. Lisäksi halutaan tietää, miten paljon on saatu aikaan yhteiskunnallisesti osallistavaa kasvua, miten hyvin osaamistarpeet on katettu ja onko Atlantin alueella pantu täytäntöön ekosysteemilähtöinen hallintatapa. On myös tarpeen kerätä kokemuksia, josta voidaan ottaa opiksi muilla merialueilla.

Edistymisen seurannasta ei saisi tulla uusia raportointivaatimuksia. Sen sijaan käytettäisiin olemassa olevia perustietoja, joiden pohjalta muodostettaisiin käsitys siitä, miten Atlantin alue muuttuu toimintasuunnitelman toteuttamisen ja muiden tekijöiden tuloksena. Komissio aloittaa nopeasti työt yhdessä viiden Atlantin rannikolla sijaitsevan jäsenvaltion kanssa määritelläkseen, miten edistymistä arvioidaan, ja sopiakseen siihen käytettävistä menetelmistä.

Innovoinnin ja teknologian edistymisen myötä toimintasuunnitelmaa saattaa jatkossa olla tarpeen mukauttaa ja kehittää. Komissio seuraa tiiviisti toimintasuunnitelman toteuttamista, ottaa opiksi saaduista kokemuksista ja arvioi saavutettua edistymistä. Se laatii toimintasuunnitelman toteuttamista koskevan väliarvioinnin ennen vuoden 2017 loppua. Tarkastelussa otetaan huomioon riippumaton arviointi, joka tehdään loppuun saatetuista hankkeista valittavalle otokselle, ja siitä keskustellaan jäsenvaltioiden ja muiden sidosryhmien kanssa.

5. ATLANTTI-STRATEGIAN KANSAINVÄLISTYMINEN

Atlantin valtameri ei rajoitu pelkästään Eurooppaan. Se on yhteinen voimavara ja yhtenäinen systeemi, joka liittyy Euroopan mantereeseen yhteen Afrikan ja Amerikan kanssa. Valtamerien hyvän hallinnon varmistaminen muun muassa UNCLOS-sopimuksen¹², IMOn¹³ ja Kansainvälisen merenpohjajärjestön puitteissa on kaikkien rannikkovaltioiden etujen mukaista, ja niillä on siitä yhteinen vastuu.

¹² Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimus.

¹³ Kansainvälinen merenkulkujärjestö.

Atlantin valtameren taloudellinen merkitys sen rannikolla sijaitseville maille on valtava. Komissio uskoo, että toimintasuunnitelman avulla voidaan ajan mittaan luoda vankka perusta yhteistyölle Atlantin alueen muiden valtioiden kanssa. Yhteisille toimille esimerkiksi meritieteellisen tutkimuksen ja havainnoinnin alalla on selkeästi potentiaalia. On jo näköpiirissä, että Yhdysvallat ja Kanada voisivat aidosti sitoutua transatlanttisen tutkimusyhteenliittymän perustamiseen; sen tarkoituksena on syventää yhteistä näkemystä Atlantin ekosysteemistä ja sen tarjoamista mahdollisuuksista sinisen talouden tukemiseen. Tämän transatlanttisen tutkimusyhteenliittymän kehittäminen tapahtuisi vaiheittain sen jälkeen, kun tilannekartoituksen perusteella on päästy yhteisymmärrykseen lupaavimmista yhteistyöaloista. On mahdollista, että myös muut Atlantin alueen valtiot olisivat halukkaita keskustelemaan osallistumisesta joko tutkimus- tai muuhun yhteistyöhön. Komission ja jäsenvaltioiden olisi yhdessä mietittävä, millaisin toimin kansainväliset kumppanit saataisiin mukaan Atlantti-strategian vaiheittaiseen kehittämiseen.

6. PÄÄTELMÄT

Komissio pyytää Euroopan parlamenttia ja neuvostoa hyväksymään toimintasuunnitelman ja tässä tiedonannossa esitellyt suuntaviivat.